

१८६

ਅਸ਼ਕਾ ਯੂਨਾਵਗਸਟਾ ਦ ਰਾਜਨਾਤਿ ਸਾਸਤਰ ਵਿੱਭਾਗ ਦ ਮੁਖਾ ਡਾਕ ਅਲੀ ਖਾਨ ਮਹਿਮਾਦਾਬਾਦ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ ਮਹਿਲਾ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰਾਂ ਕਰਨਲ ਸੋਫੀਆ ਕੁਰੈਸੀ ਤੇ ਵਿੰਗ ਕਮਾਂਡ ਵਯੋਮਿਕਾ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ‘ਅਪ੍ਰੈਸ਼ਨ ਸਿੰਘਰ’ ਤਹਿਤ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਬੰਧੀ ਪ੍ਰੈਸ ਬ੍ਰੀਫਿੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਫੇਸ਼ਬੁਕ ਤੇ ਪਾਈ ਪੋਸਟ ਦੇ ਸੰਦਰ ਵਿੱਚ ਹਰਿਆਣਾ ਮਹਿਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸ਼ਨ ਰੇਣੂ ਭਾਟੀਆ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਯੂਵਾ ਮੋਰਚਾ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਪਿੰਡ ਜਠੇਰੀ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਯੋਗੇਸ਼ ਜਠੇਰੀ ਨੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਦੀ ਰਾਤ ਸੋਨੀਪਟ ਦੇ ਰਾ਷ਟਰੀ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਫੇਵ ਆਈ ਆਰ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਐਤਵਾਰ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ ਹੀ ਢਾ। ਮਹਿਮਾਦਾਬਾਦ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਸਥਿਤ ਉਸ ਦੇ ਘਰੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਯੋਗੇਸ਼ ਜਠੇਰੀ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਡਾ. ਮਹਿਮਾਦਾਬਾਦ ਨੇ ਅਪ੍ਰੈਸ਼ਨ ਸਿੰਘਰ ਬਾਰੇ ਜੋ ਲਿਖਿਆ, ਉਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਪੁੱਜਾ ਹੈ। ਰੇਣੂ ਭਾਟੀਆ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾ. ਮਹਿਮਾਦਾਬਾਦ ਨੇ ਸੋਫੀਆ ਕੁਰੈਸੀ ਤੇ ਵਯੋਮਿਕਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮਹਿਲਾ ਹੋਏ ਕਰਕੇ ਨਿਰਾਦਰ ਕੀਤਾ। ਸੋਨੀਪਟ ਦੀ ਪੁਲਸ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦੀ ਸਮਝਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਪਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਡਾ. ਮਹਿਮਾਦਾਬਾਦ ’ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਨਫਰਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੰਮੀ ਏਕਤਾ ਭੰਗ ਕਰਨ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸ਼ੱਸਤਾ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ, ਲੋਕ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਭੜਕਾਉਣ ਤੇ ਰਾਜਧੌਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਜੜ ਦਿੱਤੇ। ਏਨਾ ਸੰਗੀਨੀ ਅਪਰਾਧ’ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਡਾ. ਮਹਿਮਾਦਾਬਾਦ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਡੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ? ਸੋ ਰਾਤ ਬੀਤਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਚੁੱਕਣ ਪੁਲਸ ਪੁੱਜ ਗਈ।

ਡਾ. ਮਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਪੋਸਟ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਤੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੁਖੀ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ, 'ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖ ਵੱਲ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿ ਏਨੇ ਸਾਰੇ ਸੱਜ-ਪਿਛਾਖੜੀ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸੋਫ਼ੀਆ ਕੁਰੈਸੀ ਦੀ ਸਲਾਘਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਓਨੀ ਹੀ ਜੋ ਨਾਲ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭੀੜ ਵੱਲੋਂ ਹੱਤਿਆ, ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਡ ਨਾਲ ਬੁਲਡੋਜਰ ਚਲਾਉਣ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਨਫਰਤੀ ਮੁਹੰਮ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਦੋ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਦਿਸ਼ਾ ਅਹਿਮ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਨੂੰ ਜਮੀਨ 'ਤੇ ਹਕੀਕਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਪੱਖਦਾ ਹੈ।' ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਵੈਫਲੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਕ ਸਮੂਹ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟ ਪੁੱਜੇ? ਡਾ. ਮਹਿਮਦਾਬਾਦ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, 'ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਇਕ ਝਲਕ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਕ ਭਰਮ ਤੇ ਸੰਕੇਤ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਤਰਕ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਮ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਸਾਹਮਣੇ ਜੋ ਜਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਡ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਖਤਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁੱਤ ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਰਿਆ ਨਹੀਂ।' ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸਤਾ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਪੁੱਜਦਾ ਹੈ? ਡਾ. ਮਹਿਮਦਾਬਾਦ ਰਾਜਯੋਹ ਤੇ ਉਤਾਰੂ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਪੁੱਜ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਵਿਵੇਕਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਹੋ।' ਪਰ ਜੋ ਲੋਕ ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਵਿਚਾਰੀ ਪੁਲਸ 'ਤੇ ਵਿਵੇਕਵਾਨ ਹੋਣ ਦਾ 'ਦੋਸ਼' ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਦਰਸਾਵਣ ਭਾਗ ਮਹਿਮਾਬਾਦ ਨੇ ਜੋ ਲਿਖਿਆ, ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਖੇ ਅਣਗਿਣਤ ਲੋਕ ਲਿਖ ਤੇ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜਦ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪੁੱਛ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮੰਚ ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨ ਰਾਗ ਏ। ਇਸ ਸਾਸਨਕਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਏਨੀ ਅਸਾਧਾਰਨ ਗੱਲ ਮੌਨੀ ਗਈ ਕਿ ਸਭ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿੱਛੀ ਬਾਪਬਾਈ, ਪਰ ਤਾਰੀਫ ਦੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕਤਾ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਤਬਦੀਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਯਾਨੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਜਤ ਨਾਲ ਜਿਊਣ ਦੀ ਹੱਕ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਭਾਗ ਮਹਿਮਾਬਾਦ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪੁਲਸ ਜੁਰੰਗ ਠਹਿਰਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਹੈ : ਭਾਗ ਅਲੀ ਖਾਨ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਣਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਜੁਰਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਿਮਾਗ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਖੁਦ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੀ ਛੋਟ ਹੈ, ਪਰ ਆਪਣਾ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ। ਉਮਰ ਖਾਲਿਦ, ਸ਼ਰਜੀਲ ਇਮਾਮ, ਖਾਲਿਦ ਸੈਫ਼ੁਲ ਇਸ਼ਰਤ ਜਹਾਂ, ਗੁਲਫਿਸ਼ਾ ਫਾਤਿਮਾ, ਮੀਰਾਨ ਹੈਦਰ, ਸਿੰਦੀਕ ਕੱਪਨ ਜਾਂ ਦਰਜਨਾਂ ਮੁਸਲਮ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ 11 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਗ ਮਹਿਮਾਬਾਦ ਦੀ ਗ੍ਰ੍ਹਿਤਾਰੀ ਉਸੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਵਾਲੀ ਹੈ। ਭਾਗ ਮਹਿਮਾਬਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤਾਂ ਹੈ, ਪਰ ਨਵਾਬੀ ਖਾਨਦਾਨ ਦਾ ਵਾਰਸ ਵੀ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰ੍ਹਿਤਾਰੀ ਨਾਲ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕਿਸੇ ਸੋਹਤਬਰ ਦੀ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਔਕਾਤ ਨਹੀਂ। ਭਾਗ ਮਹਿਮਾਬਾਦ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਕਰਨਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅੱਜ ਦਾ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਤੰਤਰ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਪੱਕ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਸਬਾਨਕ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰ੍ਹਿਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜ਼ਮੀਨਦੇਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਖਾਮੋਸ਼ ਕਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਆਗੂ-ਹੀਣ ਕਰ ਦੇਣ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਤਾਜ਼ਾ ਸਿਕਾਰ ਭਾਗ ਮਹਿਮਾਬਾਦ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਲੋਕ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਗ ਮਹਿਮਾਬਾਦ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਠੀਕ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਸਲੀ ਮਸਲਾ ਭਾਗ ਮਹਿਮਾਬਾਦ ਦੀ ਗ੍ਰ੍ਹਿਤਾਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਤੇ ਸਾਰੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਵੀ ਬੋਲਣ ਦੀ ਸੁਰਾਤ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਗ੍ਰ੍ਹਿਤਾਰੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਦੋਤਰਫਾ ਹਮਲਾ ਹੈ : ਭਾਜਪਾ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਜਿਹੇ 'ਨਾਗਰਿਕ' ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਮਹਿਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਰਗੇ ਸੰਸਥਾਨ, ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਘੇਰ ਕੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨਗੇ। ਕੀ ਦੇਂਦੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਇਹ ਸਭ ਦੇਖਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਜੁਬਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇਸ ਸਿਆਸੀ ਮੁਹਿੰਮ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੁਝ ਕਰਨਗੇ। ਭਲਕ ਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੁ ਸੁਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਹੈ।

ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਸੀਜ਼ਨਲ ਮੁੰਦਾ

ਪੜਾਬ-ਹਾਰਾਣਾ
ਵਿੱਚ ਇਸ ਵੇਲੇ
ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ
ਲੈ ਕੇ ਕਾਫੀ
ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਚੱਲ ਰਹੀ
ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਜਿੱਥੇ
ਗਰਮੀ ਨੇ ਕਹਿਰ
ਆਪਣਾ ਵਿਖਾਇਆ
ਹੋਇਆ, ਉੱਥੇ ਹੀ
ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਾਣੀਆਂ
ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰਾਂ 'ਤੇ ਹੈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ
ਗੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਚਾਹੇ
ਹੋ ਕੋਈ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ
ਭਤਮ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ 'ਯੁਧ ਨਾਸ਼ਾ' ਵਿੱਚ
ਚਲਾਇਆ। ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ
ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਨਿੱਕੀਆਂ-ਮੱਛੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਜੇਹੇ
ਅੰਦਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਕਈਆਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ
ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਦੇ ਘਰ ਢਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ

ਬੈਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ
ਵਿੱਚੋਂ ਨਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭਤਮ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸਾਹ ਲੈ
ਉੱਥੇ ਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਹਰਜੋਤ ਬੈਂਸ ਤੋਂ ਫਿਰ
ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਬੱਕਦੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ
ਅੰਦਰ ਸਿੱਖਿਆ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਲਿਆ ਕੇ ਛੱਡਣੀ
ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ
ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਪੋਸਟਾਂ ਭਰੀ
ਜਾਣਗੀਆਂ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉਹ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਲੀਡਰ ਕਦੇ
ਬਣਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਵੀ
ਦੇਣ ਨੂੰ ਕਾਹਲਾ ਹੋਇਆ
ਗਏ ਪਾਣੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ
ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੂੰ (ਸੱਤਾ ਤੋਂ
ਦੀ) ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਸ ਵੇਲੇ
, ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ
ਹੋਏ ਨੇ। ਸੱਤਾ ਧਿਰ ਤੋਂ ਲੈ
ਰ ਨਿੱਕੇ-ਵੱਡੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ
ਅਥਵਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ
ਛਣ ਦੇਣਾ। ਵੈਸੇ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ
ਕੋਈ ਕੱਲ੍ਹ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਇਹ
ਤੋਂ ਚਲਦਾ ਆ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ
ਜੀਂਹੀ ਹੈ, ਇਉਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹਨ

ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦੇਣਾ।
ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਮਸਲਾ
ਅਜਿਹਾ ਮਸਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਹਰ
ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਖੂਨ ਖੌਲ ਜਾਂਦਾ। ਹਰ
ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ
ਪਾਣੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣ
ਦੇਣਾ। 2 ਮਈ ਨੂੰ ਸਰਬ ਪਾਰਟੀ
ਮੀਟਿੰਗ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ
ਬੁਲਾਈ ਅਤੇ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੱਟ
ਗੰਨਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਭੇਲੀ ਦੇ ਦਿੰਦਾ।
ਮਤਲਬ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਗੱਲ
ਸਾਫ਼ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਦੋਂ ਪਾਣੀ
ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਪਿਆਜ ਨਾਲ ਬਾਵੇਂ

ਨਹੀਂ ਦਿਦੇ, ਪਿਆਰੀ ਨਾਲ ਭਾਵ
ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਜਾਨ ਮੰਗ ਲਓ। ਹਰਿਆਣਾ ਆਪ

ਸਮ ਤੇ ਸਾਡ ਤੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਉਂ
ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂ
ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਭਗਵਾਂ ਮਾਨ
ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ
ਆਏ ਕਿ ਮੈਂ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਰਖਵਾਲਾ ਹਾਂ ਅਤੇ
ਪਾਣੀਆਂ ਲਈ ਅਸੀਂ ਮਰ-ਮਿਟਣ ਲਈ ਤਿਆਰ
ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੰਜਾਬ
ਦੀ ਲਾਈਨ ਲਾਈਨ ਹੈ। ਉਥੋਂ ਹੀ ਭਗਵਾਂ ਮਾਨ
ਦੀ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਭਰਦਿਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ
ਲੀਡਰ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਭਗਵਾਂ ਮਾਨ
ਪਿੱਠ ਬਾਪੜੀ ਰਾਏ, ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਉੱਤੇ
ਉੱਠ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ
ਵਧੋ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹਾਂ। ਵੈਸੇ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ

A wide-angle photograph of a massive concrete dam, likely the Bhakra Nangal Dam, showing its multiple gates and the powerful flow of water cascading down into the river below. The dam is set against a backdrop of dense green hills and trees.

ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਇਸ ਵਿਲ ਕਾਢਾ ਹਠਾ ਜਾ
ਚੁੱਕਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਾਣੀ ਤਾਂ ਹੀ ਬਚ ਸਕਦਾ
ਹੈ, ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਹੁਣੇ ਜਾਗ ਪਏ,
ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਾਣੀ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਨਾਲ
ਜਿਸ ਤੇਜੀ ਨਾਲ ਹੇਠਾਂ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼
ਸਪੱਸ਼ਟ ਇਹ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਉਂਦੇ ਕੋਈ
ਢਾਈ-ਤਿੰਨ ਦਹਕਿਆਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅੰਦਰ
ਪੀਣ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਾ।

ਵੇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ
ਉਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ
ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਫੈਕਟਰੀਆਂ, ਕਾਰਬਾਨਿਆਂ
ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਠਾ ਕੇ ਦੱਸੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਾਣੀ
ਕਿੱਥੇ ਕੁ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਣਕ-

ਝੋਨੇ ਤੋਂ ਥੋੜਾ ਪਾਸ ਹਟਾ ਕੇ
ਸਰਕਾਰ ਹੋਰਨਾਂ ਫਸਲਾਂ 'ਤੇ
ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਏ। ਹੋਰ ਫਸਲਾਂ
ਬੀਜਣ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ
ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੇ
ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ,
ਉੱਥੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰੱਧਲੇ ਹੋ ਰਹੇ
ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਵੀ
ਜਿਹੜੀਆਂ ਹੈਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਤੇ
ਕਾਰਬਾਨਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ
ਜ਼ਹਿਰ ਘੱਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਵੀ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ
ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਲੇ
ਲਗਾਏ ਜਾਣ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਛਾਪੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਭੋਗ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਲੰਬੇ-ਚੌੜੇ ਨੇ ਅਤੇ ਏਦਾਂ ਹੀ ਚੱਲਦੇ ਰਹਿਣੇ ਨੇ, ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੰਮਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ਮੁਹਿਮਾਂ। ਮਤਲਬ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਕਦੇ ਮੁੜੋ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਸਕਦੇ ਨੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਕਦੇ ਹੱਲ ਹੋਣਗੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਏਦਾਂ ਹੀ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਹਕੂਮਤਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਖਬਾਰੀ ਸੁਰਸ਼ੀ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ।

संपरक : 95698-20314

ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਫਰਜ਼

(Journalism) ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਚੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਜੋਗ ਸਮੇਂ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਨਾਂਅ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਪਰਿਆਵਰਾ 'ਚ ਕਿਹਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਬਾਰੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਪਾਠਕਾਂ, ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਜਾਂ ਸਰੋਤਾਂ ਤੱਕ ਪੁੱਛਾਉਂਦੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਸਹਾਡਤ ਜਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਤਾ ਦਾ ਨਾਂਅ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਨੂੰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸਹਾਫ਼ੀ ਆਖਦੇ ਹਨ।

ਉਸਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿ ਸਕਾਂ ਜੇ ਸੁਣੋ ਆਕਾਨ
ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਗ ਵਜੋਂ ਵੇਖਿਆ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ
ਇੱਕ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕਾਂ
ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ
ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਮਾਜ
ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜਨਤਾ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ
ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੀਡੀਆ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਫਿਲਮਾਂ, ਭਾਸ਼ਾਂ, ਗਾਜਨੀਤਕ ਘਟਨਾਵਾਂ, ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੀਡੀਆ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆਤਮਕ ਕਾਰਜਕਾਮ, ਡਾਕੂਮੈਂਟਰੀਆਂ ਅਤੇ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮੀਡੀਆ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੋਂ ਕਿ ਛਿਲਮਾਂ, ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਟੀ ਵੀ ਸ਼ੋਅਜ਼ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਪਣੀ ਅਹਿਮ ਭੁਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੜਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਜੇਕਰ ਗੱਲ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਮੀਡੀਆ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੱਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਨੂੰ ਆਸਾਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਤੁਪ ਦੇਣ ਅਤੇ ਜਨਮਤ ਨਿਰਮਾਣ
ਅੰਹਕਾਰਪੂਰਕ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਬੀਤੇ ਕਈ ਵਰਿਅਤਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਵਿਖੇ
ਇਲੋਕੇਟਾਂਕ ਮੀਡੀਆ ਭਾਵ ਨਿਭਾਉਂਦਾ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚੌਂ ਵਰਿਅਤਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇਕੇ ਸਮੇਂ
'ਗੱਦੀ ਮੀਡੀਆ' ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਾ
ਹੈ, ਉਹ ਪੱਤਰਕਾਰਤਾ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ
ਖਰੇ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੇਖ
ਕਈ ਸ਼ਾਲਾਂ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਧਾਰਮਿਕ ਨਜ਼ਾਰੇ
ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ 'ਚ ਆਵਾਜ਼
ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ-ਤਰ
ਸੁਰਤ-ਏ-ਹਾਲ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉ
ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਹੀ-ਸਟੀਰ ਸੂਚ
ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਜੇ
ਦੌਰਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਜਮ ਤੇ ਸੰਭਾਵ
ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ, ਪ੍ਰਸਾਸਨ ਅਤੇ
ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ
ਰਹੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ
ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ
ਕਰਨਾ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਕਾਰ
ਪਰ ਨੂੰ ਪਰਪੱਕ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਚਲਦਿਆਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ
ਛੀ ਕਿਰਕਿਰੀ ਹੋਈ।
ਇੱਥੋਂ ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀ
ਸੋਸ਼ਿਟੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਫਿ
ਸੂਤਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਬੇਖੁਨਿਆਦ ਖ਼ਬਾਨ
ਸਾਰਤ ਕਰ ਜਿਸ ਆਪਹੁਦੇਰੇਪਨ ਦਾ ਮਜ਼ਾਨ
ਤਾ, ਉਸ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਵੇਖਣ
ਲਈ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਖ਼ਬਰਾਂ
ਲੱਠਨ ਦਾ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੁਲੋਆ ਵਿਗਾੜਿ
ਆ, ਯਕੀਨਨ ਉਕਤ ਅਤੇ ਫਰਜੀ ਰਿਪੋਰਟਿਂਗ
ਕਲਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਉਕਤ ਕਵੇਚ
ਕਲਦਿਆਂ ਮੀਡੀਆ ਲਈ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਜਾਰੀ
ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਤਣਾਅ ਦੌਰਾਨ
ਖਾਂਕਾ ਕਾਰਜਾਂ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀ

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਊਜ਼ੈਂਡੀਨ ਦੀ ਚੈਨਲ ਵੀ ਪੱਟ ਨਹੀਂ ਸਰਪ ਦੀ ਚੱਲੀ ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਰਹਾਂ 'ਕੱਲੇ' ਦੇ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਚੈਨਲਾਂ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੈਡੀਅਮ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਦੱਬ ਕੇ ਗਲਤ ਜਾਣ ਗਈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਬਹਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਧਰ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਮੀਡੀਆ ਗੱਲ ਕਰੇਂਦੇ ਤਾਂ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਫਰੀਡਮ ਇੰਡੀਕਸ 2025 ਨੂੰ ਵੇਖਿ ਏਂਕ ਦੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੈਡੀਅਮ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੇ 180 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਕੰਨੰਬਰ 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਨਬਰ ੩ ਵੇਂ ਰਸਾਂਸ਼ਨ ੫ | ਸੱਤ ਕਿ ਇਕ ਫਾਰਮਸਤ ਚ
ਬਰਾਨੀਆ 20ਵੇਂ ਅਮ੍ਰੀਕਾ 57 ਵੇਂ ਵਿਜ਼ਰਾਈਲ
112ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁ 171 ਵੇਂ,
ਅਫਗਾਨਿਸ਼ਤਾਨ 175 ਵੇਂ, ਚੀਨ 178 ਵੇਂ, ਉਤਰ
ਕੋਰੀਆ 179 ਅਤੇ ਇਤਿਰੀਆ 180 ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹਨ।

ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਮੀਡੀਆ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ
ਸਹੀ ਸੇਧ ਦੇਣ 'ਚ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ
ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਸਾਧਨ ਲੋਕਾਂ
ਨੂੰ ਸੰਖਿਅਤ ਦੇਣ, ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ
ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ
ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਛੁੱਝਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ,
ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜਨਤਕ ਏਸੈਂਡੇ ਨੂੰ ਤੁਪ ਦੇਣ ਅਤੇ
ਜਨਮਤ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ
ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕਦਰਤ ਆਪਣਾ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਵਿਗਾੜਦੀ

ਗੱਲ-ਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਸਵਾਰਾ
ਜਿਥੁਣ੍ਹ ਦੇ ਜਵਾਬ ਲੱਭਣੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨੇ। ਪੂਰੀ
ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਦੋਂ ਇਨਸਾਨ
ਇੱਕ ਐਸਾ ਜੀਵ ਹੈ, ਜੋ ਕਲਮ ਘੜਨ, ਫੜਨ
ਚਲਿਉਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਇਭਾਗ
ਜ਼ਰੀਏ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਹੁਨਰ ਦਾ ਬਾਖੂਬੀ ਇਸਤੇਮਾਲ
ਕਰਿਆ ਵੀ। ਧਰਤੀ ਦਾ ਚੱਪਾ-ਚੱਪਾ ਵੰਡ ਛੱਡਿਆ
ਤੇ ਜ਼ਰੀਦਾਂ, ਕਰਮਾਂ, ਫੀਤੇ ਪਾ ਕੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ
ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਉਠਦਾ ਏ ਕਿ ਬਾਕੀ ਜੀਵ-ਜੰਤੂ
ਕਿਥੋਂ ਜਾਣ ? ਕੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਇਕੱਲੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ
ਅਧਿਕਾਰ ਏ ਤੇ ਬਾਕੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੇ ਜ਼ਨੌਰਾਂ
ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ? ਕੀ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਸਬਰ ਨਹੀਂ
ਆਇਆ, ਜੋ ਜਿਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਖੋਣ
ਤੁਲ ਗਿਆ ਏ ?

ਪੈਰ ਹੁਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਕੁਦਰਤ ਵੱਖੋਂ
ਸੰਸਾਰ 'ਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਆ ਰਹੀ ਖਾਗਦੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ
ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕਣਕ ਦੀ ਕਟਾਈ ਤੇ ਗਹਾਈ ਦਾ ਕੰਮ
ਕਾਰ ਕਰੀਬ-ਕਰੀਬ ਮੁੱਕ ਗਿਆ ਏ। ਤੁੜੀ ਰੋਗ
ਚੁੱਕ-ਚੁਕਾਈ ਜਾਂ ਢੋਆ-ਢੂਆਈ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ
ਤਕਰੀਬਨ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਏ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ
ਇੱਹ ਕੰਮ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਏ, ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਕੁ
ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਹੋਂਦ 'ਚ ਆਇਆ ਏ ਤੇ ਉਹ ਕੰਮ
ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਬਣਾਏ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ
ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਦਾ, ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਦਾ
ਦਰਿਦਰੀ ਦਾ। ਯਾਨਿ ਕਿ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਖੇਤਾਂ
ਨਾਡਾਂ ਤੇ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦੀ-ਖੂੰਹਦ ਨੂੰ ਅੱਤ
ਲਾਉਣ ਦਾ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਚਾਰ-ਪੰਜਾਂ ਸਦੀਆਂ
ਪਿੱਛੇ ਜਾਇਆਏ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਹੁਣ ਜਿਹੇ ਹਾਲਾਂ
ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਹੁਣ ਵਾਂਗ ਅੰਦਰੋਂ
ਅੱਗਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲੱਗਦੀਆਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਲੋਕ ਐ
ਕਾਹਲੇ ਵਗਦੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਤ ਵੇਖ ਕੇ ਕਹਿ ਸਕ
ਹਾਂ ਕਿ ਉਦੋਂ ਲੋਕ ਮਿਹਨਤੀ, ਬੇਚੇ ਭੋਲੇ, ਰੱਚ ਯਾਹ
ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਖੇਡ ਖਾਣ ਵਾਲੀ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਡਰ
ਵਾਲੇ ਸਨ ਤੇ ਹੁਣ ਦੇ ਲੋਕ ਕੰਮ-ਚੁਰ, ਲਾਪਰਵਾ

ਉਹਨਾਂ ਪੱਛੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਮਿਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਹਸਲ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕੀਤਿਆਂ ਵੇਖਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਮਿੱਤਰ ਪੱਛੀਆਂ ਕਾਹਿਉਂਦੇ ਨੇ, ਪਰ ਅੱਜ ਵੀ ਮਿੱਤਰ ਪੱਛੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣਾ ਦੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੀਟੋਂ ਹੋਰ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ, ਰੋਹਾਂ-ਸਪ੍ਰਾਹ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਾਥੀ ਸਮਝਣ ਦੀ ਭੁਲ ਤੇ ਵਹਿਮ ਪਾਲ ਬਣਾ ਏ। ਮਿੱਤਰ ਕੀਤਿਆਂ ਤੇ ਪੱਛੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਉਹ ਪ੍ਰਕਿਤੀ ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਵੀ ਪਹੁੰਚਾ ਰਿਹਾ ਏ। ਧਰਤੀ ਦਾ ਸੁਹੱਪਤ ਹਰਿਆਲੀ ਖਤਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਏ। ਅਲਗਾਉਣੇ, ਸਗੋਂ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ੁਟਿਆਂ ਤੇ ਦਰਖਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਲਾ-ਜਾਂਕਰ ਰਿਹਾ ਏ। ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਇਸ ਅੱਗ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਣਾਂ ਤੇ ਆਇਹਨਾਂ ਰੁੱਖਾਂ 'ਤੇ ਆਲੂਣੇ ਬਣਾ ਕੇ ਪੱਛੀ ਵੀ। ਸਾਡੇ ਸਾਹ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੇ ਮੁੱਖ ਲੋੜ ਹਵਾ ਤਾਂ ਪੁੰਡੇ ਦੀ ਬੰਦੋਲਤ ਪਲੀਤ ਹੋ ਰਹੀ ਏ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹ ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਰੋਗ ਲੱਗ ਰਹੇ ਨੇ। ਗਰਮ ਤਾਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਏ, ਇਹਦੇ ਨਾਲ-ਉਠਦੇ ਪੁੰਡੇ ਦੀ ਬੰਦੋਲਤ ਮੀਂਹ ਵਾਲੇ ਦੀ ਵੀ ਤੁਕਾਵਟ ਪੈਦੀ ਏ, ਜਿਸ ਦੇ ਮੌਸਮ ਚ ਅਨਿਸਚਿਤਤਾ ਤੇ ਗੜਬੜੀ ਤੇ ਮੌਸਮ ਦਾ ਸਹੀ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਏ। ਇਸ ਬਦਲਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਕਾਰਨ ਸਿਸਟਮ ਚ ਵਿਗਾੜ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹਲਸਵਰੂਪ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ, ਹਨੋਗੀਆਂ, ਵਾਵਰੋਲ ਤੇ ਇੱਖੜਾਂ ਜਿਹੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਦਾ ਏ। ਕੁਦਰਤ

ਤੁਹਾਡਮ ਕਰ ਰਹੇ
ਥੇ ਸੰਡੀਆਂ ਨੂੰ
ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ
ਕਿਸਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਬਹਿ ਗਿਆ
ਨਾਸ਼ਕਾਂ ਤੇ
ਗੇਰੇਆਂ ਵਗੈਰਾ

ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਜਦੋਂ ਕੁਦਰਤ ਵਿਗੜੇ
ਹੈ, ਓਦੋਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ, ਰੋਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਪਿੱਟਦੇ ਹਨ
ਓਦੋਂ ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਕਰਕੇ ਕਈ ਨਿਹਾੱਕੇ ਤੇ ਬੇਕਸੂਰ
ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।

ਇਹੀ ਹਿਸਾਬ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਕੌਣ ਕਹੇਗਾ ਤੁਹਾਡੇ
ਅਨੰਦਾਤੇ ? ਮੈਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ। ਮੈਂ ਵੀ ਕਿਸੇ
ਹਾਂ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਲਗਾਈ ਨਹੀਂ ਅੱਗ। ਮੇਰਾ ਬਾਵਦੀਆ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਹੁੰਦਾ
ਅਨੰਦਾਤਾ ਉਹ ਹੁੰਦਾ
ਜੋ ਲੋੜਵੰਦਾ ਹੁੰਦਾ

ਜੰਦਰ ਸਿੱਘ ਸਾਹਦੜਾ

ਨਾਲ-ਨਾਲ
ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ
ਤੇ ਸਿੱਗਾਰ
ਨਾਪ ਤਾਂ ਕੀ
ਜਿਮੇਂ ਰੁੱਖ-
ਲਾ ਕੇ ਖਤਮ
ਪੁਰਾਣੇ ਰੁੱਖ
ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ
ਡਿੱਬਾਂ ਸਮੇਤ
ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ
ਜੀਵਨ ਦੀ
ਇਸ ਕਦਰ
ਸੰਬੰਧੀ ਕਈ
ਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ
ਨਾਲ ਉੱਪਰ
ਬੱਦਲ ਬਣਨ
ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ
ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਏ
ਗਦਾ। ਮੌਸਮ
ਕੁਦਰਤ ਦੇ
ਇ, ਜਿਸ ਦੇ
ਬਾਂਢਰ ਜਾਂ
ਲਾਮਭਾਂ ਦਾ
ਆਪਣਾ ਰੂਪ

ਖੁਆਉਂਦਾ ਏ ਤੇ ਛੁੱਡ ਭਰਦਾ ਏ, ਨਾ ਕਿ ਆਪਣੇ
ਸਵਰਾਹ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਈ ਸਾਡੇ ਦਿੰਦੇ
ਏ। ਇੱਥੋਂ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ
ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਕਿੱਥੇ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਦੰਬੀਆਂ
ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਯਾਕੜ ਆਗੂ, ਜੋ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਰੇਲਾ ਪਾਵੇ
ਨੇ ਤੇ ਗੱਲ ਗੱਲ ਤੇ ਧਰਨੇ ਲਾਉਂਦੇ ਨੇ? ਤੇ
ਇਹਨਾਂ ਬੇਜ਼ਬਾਨਾਂ ਤੇ ਬੇਕਸੂਰਾਂ ਲਈ ਧਰਨੇ
ਸਮਯਾਉ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ।

ਹਾਂ, ਸੱਚ ਇਕ ਗੱਲ ਤਾਂ ਰਹ ਹੀ ਗਈ। ਖੇਤਾਂ
ਚ ਲਾਈ ਅੱਗ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਿਏ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਕੁਦਰਾਵਾਂ
ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੁੰਦਾ ਏ ਕਿ ਫੈਕਟਰੀਆਂ
ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ, ਮਿਲਾਂ ਤੇ ਭੱਠਿਆਂ ਚੌਂ ਨਿਕਲ
ਖੁੰਦੇਂ ਨਾਲ ਫੈਲਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ ਤੁਹਾਡੇ
ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦੇ? ਗੱਲ ਤਾਂ ਸਹੀ
ਫੈਲਦਾ ਏ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਲੱਭ
ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦ ਵਰਤਦਾ ਕੌਣ
ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਛੁੱਡੇ ਅੰਜ ਪਿੱਠਾਂ ਚ ਚੁਲ੍ਹਾਂ
ਘਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਗਲ ਏ ਕਿ ਘਰੇ ਦੁੱਧ ਹੋਵੇ, ਨਾ ਤੇ
ਪਰ ਫਾਰਿਜ ਚ ਕੋਕਾ-ਕੋਲਾ ਦੀ ਬੇਤਲ ਜ਼ਰੂਰ ਪੈਂਦੀ
ਹੋਵੇਗੀ। ਲੱਸੀ ਪੀ ਕੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਰਾਜੀ ਨਹੀਂ,
ਚਾਹ ਦਾ ਪਤੀਲਾ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਤੇ ਪਿਆਰ
ਕੋਈ ਫੱਕਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਧੋਆ-ਧੁਆ
ਤੇ ਹੋਰ ਖੱਪ-ਖਾਨੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਖਾਤਰ ਰਵਾਇਤਾਂ

ਗਲਾਸ, ਕੌਲੀਆਂ, ਪਲੇਟਾਂ ਤੇ ਚਮਚੇ ਵਰਤਣ ਨੂੰ
ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੀ ਕਦੀ ਸੋਚਿਆ ਏਕ
ਜੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ
ਬਣਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਤੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਖੁਦ-
ਬ-ਖੁਦ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਪਰ ਨਹੀਂ ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਹਰ
ਕੰਮ 'ਚ ਸੌਖ ਭਾਲਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪੈ ਗਈ ਹੈ।
ਖਾਪਾ-ਪੀਤਾ ਤੇ ਇਹ ਪਲਾਸਟਿਕ ਧਰਤੀ 'ਤੇ
ਵਗਾਹ ਮਾਰੀ। ਥੇਤ ਜਾਂਦੇ ਅੰਤ ਤਾਂ ਨੱਕਾ ਮੌਜ਼ਨ ਦੀ
ਬਾਵੋਂ ਪੂਰੇ ਥੇਤ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਪਾਣੀ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ
ਜਵਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਲੋੜ ਈ ਨਹੀਂ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਲੈਵਲ
ਕਰਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਈ ਭਰਾ ਭੌਠਿਆਂ 'ਚ
ਨਿਕਲਦੇ ਪੂੰਝੋਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ
ਇੱਟਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਕੌਣ ਹੈ? ਅਜਿਹੇ ਬਹੁਤ
ਸਵਾਲ ਨੇ, ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਲੱਭਣ ਤੁਰੀਏ ਤਾਂ
ਸੈਕੜੇ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।

ਆਖਰ 'ਚ ਜੇ ਅੱਜ 'ਪਰਤੀ ਪੁੱਤਰ' ਦੀ ਦਸ਼ਾ
ਮਾੜੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਲਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ
ਉਹ ਖੁਦ ਵੀ ਸੀਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਬੇਜ਼ੂਬਾਨਾਂ ਤੇ ਥੇਕਸੂਰਾਂ ਦੇ
ਪਾਏ ਸਰਧਾ ਦਾ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਤਾਂ ਲੇਖਾ ਦੇਣਾ ਹੀ
ਪਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ
ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਸੌਖੀਆਂ ਰਹਿਣ (ਵੈਸੇ
ਸੌਖੀਆਂ ਤਾਂ ਲਿਖਿਆ ਥੀ ਏ), ਜਿਹੇ ਜਿਹੇ ਗਲਾਤ ਨੇ
ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਜੀਵਤ ਰਹਿ ਜਾਣ ਇਹੀ ਬਹੁਤ ਹੋ) ਤਾਂ
ਸਾਰੇ ਰਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਇੱਕੋ ਗੱਲ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਈਏ
ਕਿ ਧਰਤੀ ਸਭ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਏ ਤੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਇਹਨੂੰ
ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਉੱਦਮ ਕਰੀਏ ਤੇ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰੀਏ।
ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਦੀ
ਰੀਸ ਨਾ ਕਰੀਏ, ਸਗੋਂ ਉਹਦੀ ਗਲਤੀ ਦੀ ਭਰਪਾਈ
ਕਰੀਏ। ਸਿੱਨਾ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਹਾਂਗਾ, ਉਨ੍ਹੇ ਦੀ
ਸੌਖ ਰਹਾਂਗੇ। ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਾਂਗੇ ਤਾਂ ਬਦਲੇ
ਚ ਕੁਦਰਤ ਵੀ ਪਿਆਰ ਹੀ ਦੇਵੇਗੀ, ਪਰ ਜੇਕਰ
ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ
ਵਿਕਗਾਲ ਰੂਪ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ।

